

Ekstern høring av kunnskapsbasert retningslinje for akuttarbeid

23.02.2024 15:03 (51m 56s)

E-postadresse
stl@stl.no

1. Hvem er avsender av dette høringssvaret?
Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn.

2. Hvilken type avsender kommer høringssvaret fra?
Fag- og interesseforening

3. Hvem har besvart høringen?
Niels Fredrik Skarre, fungerende generalsekretær

4. Er svarene basert på innspill fra noen som jobber med akuttarbeid i barnevernstjenesten?
Nei

5. Er svarene basert på innspill fra flere personer i organisasjonen/enheten?
Ja

6. Er det tydelig hvem som skal bruke retningslinjen (målgruppen for retningslinjen)?
Vet ikke
Kommentar: STL kan bare anta at retningslinjen vil være til praktisk hjelp, siden vi ikke arbeider primært i eller med barnevernet.

7. Er formålet med retningslinjen tydelig?
Vet ikke
Kommentar: STL kan bare anta at retningslinjen vil oppfattes som tydelig, siden vi ikke arbeider primært i eller med barnevernet.

8. I hvilken grad mener du/dere at retningslinjen vil være til praktisk hjelp for målgruppen?
4
Kommentar: STL kan bare anta at retningslinjen vil være til praktisk hjelp, siden vi ikke arbeider primært i eller med barnevernet.

9. I hvilken grad er retningslinjen brukervennlig? (lett å finne frem, klare og entydige anbefalinger, klart og forståelig språk, lett å få oversikt osv.)
5
Kommentar: Se forrige kommentar.

10. Hvordan fungerer den digitale strukturen for å finne frem og få oversikt?
5
Kommentar: Se forrige kommentar.

11. Har du/dere andre kommentarer til retningslinjen som helhet?

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) er en interesseorganisasjon der hele bredden av tros- og livssynsfeltet i Norge er representert ved ulike tros- og livssynssamfunn. Siden 1996 har STL arbeidet for likebehandling av tros- og livssynssamfunn i Norge og for å fremme respekt og forståelse mellom tros- og livssynssamfunn og mellom disse og storsamfunnet. Vi arbeider også med ulike sosiale spørsmål, og har siden 2019 arbeidet med barnevernstematikk etter anbefaling fra Barne- og familieetaten i Oslo, og etter ønske fra flere av våre medlemssamfunn

STLs generelle tilbakemelding til «Akuttarbeid i barnevernstjenesten – kunnskapsbasert retningslinje» er positiv, og vi vil særlig trekke frem det som positivt at «ivaretagelse av etnisk, språklig, kulturell og religiøs bakgrunn» er gjennomgående for retningslinjen. Det er nødvendig og viktig at retningslinjen til enhver tid reflekterer § 1-8 i Barnevernsloven, om Barns kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn. § 1-8 sier at «Barnevernet skal i sitt arbeid ta hensyn til barnets etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn i alle faser av saken.». Loven understreker at tro- og livssyn skal hensyntas gjennom hele prosessen, også i akuttarbeid.

I de følgende kommentarene vil vi ta opp behovet for kompetanse, ikke minst før man står i en akutt situasjon, viktigheten av å anerkjenne tro- og livssyn som en del av «det hele mennesket», også i møtet med barn, og tro- og livssynssamfunn som en mulig viktig arena for barn og ungdom, og som det vil være nyttig for Barnevernet å ha kontakt med både før, under og etter akutte situasjoner.

12. Krav 1. Barnevernstjenestens kunnskap, ferdigheter og rutiner om akuttarbeid

5

13. Krav 1. Barneverntjenestens kunnskap, ferdigheter og rutiner om akuttarbeid

5

14. Har du/dere kommentarer til krav 1. Barneverntjenestens kunnskap, ferdigheter og rutiner om akuttarbeid?

STL kan bare anta at kravet vil oppfattes som tydelig, forståelig og til hjelp, siden vi ikke arbeider primært i eller med barnevernet.

15. Krav 2. Innhente informasjon for å vurdere bekymringsmelding

4

16. Krav 2. Innhente informasjon for å vurdere bekymringsmelding

4

17. Har du/dere kommentarer til krav 2. Innhente informasjon for å vurdere bekymringsmelding?

For krav 2 blir språklig, kulturell og religiøs bakgrunn listet opp som forhold ved familielivet det er hensiktsmessig å innhente informasjon om. Tro og livssyn er en del av livet for mange mennesker som preger klesdrakt, matvaner, høytider, oppdragelse, kultur og normer. Det er ikke noe man legger igjen hjemme, eller tar frem bare på fredag eller søndag. Tro- og livssyn er dermed potensielt også en del av både ressursene de besitter og problemkomplekset de opplever, og det har betydning for møter med mennesker og institusjoner.

Nyere forskning viser at en del religiøse velger å holde tilbake informasjon om at de er religiøse av frykt for fordommer og stigma i arbeidslivet. Det er ikke urimelig å anta at det også kan forekomme på andre arenaer, for eksempel i møte med barnevernet og andre offentlige instanser. Samtidig bør man være klar over hva informasjonen som innhentes skal brukes og/eller ikke brukes til. Man skal for eksempel ikke trekke slutninger basert på egne fordommer, bevisste eller ubevisste. Kunnskap og kompetanse er viktig for å kunne møte akutte situasjoner på en god måte. STL har god grunn til å anbefale kurs som BRO: Barnevern, religion og oppdragelse, som vi nærmere kommer inn på for kommentarene til krav 7.

Vi vil understreke at man også må innhente informasjon om barnets tro- og livssyn. Ofte sammenfaller det med foreldrenes, men det kan ikke tas som en selvfølge. Religiøs lavalder i Norge er 15 år, men FNs barnekonvensjon legger til grunn at barnets tros- og livssyn er barnets egen, og sammenfaller ikke nødvendigvis med foreldrenes tro- og livssyn, heller ikke før fylte 15 år.

18. Krav 3. Samhandling med relevante instanser

4

19. Krav 3. Samhandling med relevante instanser

4

20. Har du/dere kommentarer til krav 3. Samhandling med relevante instanser?

Under krav 3 står det at «Barnevernstjenesten skal samhandle med relevante instanser i alle fasene av akuttarbeidet. Barnevernstjenesten bør så langt det er mulig involvere de instansene som kan bidra til en forsvarlig helhetsvurdering av barnets situasjon. Barnevernstjenesten bør også vurdere hvilke instanser som kan bidra til å gjennomføre nødvendige tiltak for å sikre barnet på en skånsom måte.»

STL vil anbefale at tros- og livssynssamfunn legges til på listen over relevante instanser for samhandling, dersom foreldre og barn samtykker til det. De ulike tros- og livssynssamfunnene og organisasjonene møter et stort antall barn og unge og deres familier i sitt arbeid. Tros- og livssynssamfunn kan være en ressurs for barnevernsansatte for å belyse en sak og dens bakgrunn, hvordan barnet og familien og deres tro- og livssyn kan ivaretas i møte med barnevernet, og som støtte for barnet og familien i en konkret situasjon.

Ekspertgruppen for retningslinjen har pekt på utfordringer ved at ulike instanser har ulik forståelse av taushetsplikten, noe som kan være et hinder for samhandling. Dette kan også gjelde samhandling med tro- og livssynssamfunn. Vår erfaring er at det er stort sprik i kunnskapen om lovpålagt taushets- og avvergeplikt i tros- og livssynssamfunnene, og at et uklart regelverk bidrar til usikkerhet om avvergeplikten, og rekkevidden av taushetsplikten. Til tross for noe uklarhet er det tydelig at taushetsplikten til tros- og livssynsledere er mer vidtrekkende enn for en del andre, og reguleres gjennom straffeloven. Ledere i tros- og livssynssamfunn, og deres hjelpere, omfattes av taushetsplikten gitt av Straffeloven § 211, hvilket gir trygghet for at man skal kunne inkluderes disse som ressurspersoner i arbeid med familiene, der det er ønskelig og tros- og livssynssamfunnene har kapasitet og mulighet.

STL har tatt til orde for en endring i lovverket som vil bidra til en tydeliggjøring av plikten og gi hjelp til tros- og livssynssamfunn til tydelig opplæring og rutiner til både ansatte og frivillige. Vi ønsket at det i tillegg gis ut en veileder som konkretiserer regelverket og viser mulighetsrommet. Det viktigste er imidlertid å få klargjort rekkevidden av dagens regelverk og se på et eventuelt behov for å endre dagens regelverk. Både med tanke på å klargjøre regelverket, men ikke minst for å sikre bedre rettsvern for barn og unge.

21. Krav 4. Ivaretagelse av barnet

5

22. Krav 4. Ivaretagelse av barnet

5

23. Har du/dere kommentarer til krav 4. Ivaretagelse av barnet?

STL kan bare anta at kravet vil oppfattes som tydelig, forståelig og til hjelp, siden vi ikke arbeider primært i eller med barnevernet.

24. Krav 5. Barnets medvirkning

4

25. Krav 5. Barnets medvirkning

4

26. Har du/dere kommentarer til krav 5. Barnets medvirkning

Barnevernloven og lov om tros- og livssynssamfunn gir grunnlag for å inkludere barn i spørsmål om tro og livssyn også før de når religiøs lavalder, i overensstemmelse med barnets modenhet. Når det gjelder religiøsitet kan det være krevende, da engasjement i trossamfunn også kan være en side ved en familiekonflikt, helt normale ungdomsopprør overfor foreldre osv. Kunnskap, men først og fremst trygghet i å lytte og se etter hva tro og livssyn i praksis betyr for en familie, vil være en viktig ressurs for barnevernets ansatte.

27. Krav 6. Ivaretagelse og involvering av foreldrene

4

28. Krav 6. Ivaretagelse og involvering av foreldrene

4

29. Har du/dere kommentarer til krav 6. Ivaretagelse og involvering av foreldrene

I krav 6 står det at barnevernsansatte i forberedende fase skal «Etablere rutiner som ivaretar god praksis for å sikre kultursensitiv ivaretagelse og involvering av foreldrene.», uten at det er spesifisert hva kultursensitiv ivaretagelse er. Også her vil kunnskap og tro- og livssyn være viktig, og vi vil under kommentarene til krav 7 komme nærmere inn på vår erfaring med BRO: Barnevern, religion og oppvekst.

Det er følgelig også viktig at tro- og livssyn blitt tatt hensyn til eksplisitt, og ikke kun inngår i en «kultur og mangfold» - kategori, både i forbindelse med krav 6, men også gjennomgående i hele retningslinjen for akuttarbeid. I motsatt fall risikerer man at tro og livssyn usynliggjøres i en generell mangfoldskategori og dermed potensielt kan ligge som et uidentifisert hinder for gode løsninger, eller representere en løsning man ikke får øye på fordi bevisstheten om det mangler.

30. Krav 7. Ivaretagelse av etnisk, språklig, kulturell og religiøs bakgrunn

4

31. Krav 7. Ivaretagelse av etnisk, språklig, kulturell og religiøs bakgrunn

4

32. Har du/dere kommentarer til krav 7. Ivaretagelse av etnisk, språklig, kulturell og religiøs bakgrunn?

I kapittel 7 står det at Barnevernstjenesten kan be om samtykke fra barnet/foreldre til å søke opplysninger om barnets og familiens etniske, språklige, kulturelle og religiøse bakgrunn fra en rekke instanser. Vi vil anbefale at tros- og livssynssamfunn inkluderes også på denne listen, som en viktig ressurs for både barnet, foreldre, barnevernsansatte og eventuelle fosterforeldre.

Kunnskap og kompetanse er viktig for å kunne møte akutte situasjoner på en god måte. STL har god grunn til å anbefale kurs som BRO. BRO handler om å bidra med kompetanse- og kunnskapsheving for ansatte i barnevernet, for familier med et aktivt tros-/livssynsliv som kommer i kontakt med barnevernet, for ledere og nøkkelpersoner i religiøse miljøer og for fosterforeldre og potensielle fosterforeldre. BRO finansieres av Bufdir, og arbeidet er blitt tatt godt imot både i vårt prosjekt, og som del av kompetansehevingsprogrammet VID vitenskapelige høyskole tilbyr barnevernet på oppdrag fra Bufdir.

I perioden 2021-2023 har vi gjennomført kurs og workshops for ansatte i barnevernet i flere kommuner og bydeler og fasilitert workshops for barnevernet og religiøse miljøer sammen. Med barnevernet har vi særlig lagt vekt på å tematisere de ansattes forhold til, og erfaringer med religion og livssyn, og bevisstgjøre ansatte om hvordan egne holdninger, forestillinger og kunnskap kan påvirke jobben man gjør.

I kapittelet brukes det også uttrykk som «så langt det er mulig», blant annet om kartlegging av barnets etniske, språklige, kulturelle og religiøse bakgrunn. Begrepet «så langt det er mulig» kan det oppleves usikkerhet rundt, da det er en avveining som må tas i hvert enkelt tilfelle. Tros- og livssynsfriheten følger av menneskerettighetene, og FNs barnekonvensjon, og legger til grunn at barnets tro eller livssyn er barnets egen, og sammenfaller ikke nødvendigvis med foreldrenes tro og livssyn. Dette skal ivaretas også når personer er i det offentlige omsorg i en eller annen forstand. Tro og livssyn er ikke bare et spørsmål om tro og overbevisning som sådan, men også om praksis. Det må tilrettelegges for at barnet får utøvd sin tro eller sitt livssyn, enten det handler om mat, klesdrakt, høytider eller andre religiøse praksiser. Der hvor Barnevernet ikke kan tilrettelegge for trosutøvelse, vil barnet ikke få sine rettigheter oppfylt. Kunnskap og kompetanse er derfor viktig. Mer kunnskap i forkant av en situasjon vil gjøre disse avveiningene enklere fordi de bygger på kunnskap.

33. Krav 8. Involvering av nettverket

5

34. Krav 8. Involvering av nettverket

5

35. Har du/dere kommentarer til krav 8. Involvering av nettverket

Vi viser til punktene våre under krav 7, om involvering av tros- og livssynssamfunn.

36. Krav 9. Ivaretagelse av de barnevernsansatte i alle fasene av akuttarbeidet

5

37. Krav 9. Ivaretagelse av de barnevernsansatte i alle fasene av akuttarbeidet

5

38. Har du/dere kommentarer til krav 9. Ivaretagelse av de barnevernsansatte i alle fasene av akuttarbeidet?

Vi sier til krav 7, og punktene våre om BRO og kompetansehevingsprogram.

39. Har du/dere andre kommentarer til kravene eller beskrivelsene om hvordan de kan gjennomføres i praksis?**40. Er delen (kapittelet) om metode og arbeidsprosess formulert på en klar og forståelig måte?**

5

41. Er det tydelig og forståelig hva merkelappen som beskriver kravet betyr? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=Svært liten grad og 5=Svært stor grad

5

42. Vil denne merkelappen være til praktisk hjelp for dem som skal bruke retningslinjen? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=Svært liten grad og 5=Svært stor grad

5

43. Har du/dere kommentar til beskrivelsen av merkelappene i metodekapittelet?

STL kan bare anta at kravet vil oppfattes som tydelig, forståelig og til hjelp, siden vi ikke arbeider primært i eller med barnevernet.

44. Har du/dere andre kommentarer til retningslinjen: